IDA-TALLINNA KESKHAIGLA

AS Ida-Tallinna Keskhaigla
Ravi 18, 10138 Tallinn
Rg-kood 10822068
Tel 666 1900
E-post info@itk.ee
www.itk.ee

Preeklampsia ja rasedus

Preeklampsia ja rasedus

Käesoleva infolehe eesmärgiks on anda patsiendile teavet preeklampsia olemuse, tekke, riskitegurite, sümptomite ja ravi kohta.

Mis on preeklampsia?

Preeklampsia on raseduse ajal tekkinud haigus, millele on iseloomulik vererõhu tõus ja valgu esinemine uriinis. Preeklampsia on üks sagedasemaid rasedustüsistusi. Krambid tekivad raske preeklampsia korral, need sarnanevad epilepsiahooga ning on eluohtlikud.

Millised sümptomid võivad viidata preeklempsia kujunemisele?

Kõrge vererõhk – vererõhu väärtused on 140/90mmHg või kõrgemad. Kui süstoolne (ülemine) või diastoolne (alumine) rõhk tõuseb 30 mmHg või enam, ei tohi vererõhu tõusu tähelepanuta jätta.

Valk uriinis – 300 mg 24 tunni jooksul kogutud uriinis või +1 väärtus kiirtestis.

Tursed kätel, jalgadel või näol, eriti silmade all või kui tursele vajutamine jätab nahale lohu. Turseid võib esineda kõikidel rasedatel ja enamasti on see ohutu, kuid kiiresti tekkiv turse vajab tähelepanu.

Peavalu, mis ei möödu pärast valuvaigisti võtmist.

Nägemishäired – kaheli- või hägus nägemine, täpikesed või sähvatused silme ees, aurad.

Iiveldus või ülakõhuvalu – tihti peetakse neid sümptomeid ekslikult seedehäireks või sapipõiest lähtuvaks valuks. Iiveldus raseduse lõpupoole ei ole normaalne.

Järsk kaalutõus – 2 kg või rohkem nädalas.

Enamasti esineb haiguse kerge vorm, mis tekib raseduse lõpus ning mille prognoos on hea. Mõnikord võib preeklampsia väga kiiresti süveneda ning ohustada nii ema kui ka loodet. Sellistel juhtudel on esmatähtis kiire diagnoosimine ning ema ja loote hoolikas jälgimine.

Paraku ilmnevad sümptomid enamikul naistel haiguse lõppfaasis. Ülalkirjeldatud sümptomite esinemisel tuleb pöörduda oma ämmaemanda, naistearsti poole või naistekliiniku erakorralisse vastuvõttu.

Kas preeklampsiat nimetatakse ka rasedustoksikoosiks?

Vanasti nimetati preeklampsiat tõepoolest toksikoosiks või tokseemiaks, kuna arvati, et haiguse põhjuseks on raseda vereringes leiduvad toksiinid ehk mürgid.

Mis vahe on preeklampsial ja rasedushüpertensioonil?

Rasedushüpertensioon on vererõhu tõus üle normipärase pärast 20. rasedusnädalat. Rasedushüpertensiooni korral uriinis valku ei esine.

Mis on HELLP-sündroom?

HELLP-sündroom on üks preeklampsia kõige raskem vorm. HELLP-sündroomi esineb harva ning vahel tekib see juba enne preeklampsia sümptomite avaldumist. Mõnikord on sündroomi raske diagnoosida, kuna sümptomid sarnanevad sapikooliku või külmetushaiguse sümptomitega.

Millal preeklampsia tekib?

Tavaliselt tekib preeklampsia pärast 20. rasedusnädalat. Enamasti kaob preeklampsia sünnituse järel, kuid tüsistusi võib esineda ka kuue nädala jooksul pärast sünnitust – sel ajal peab terviseseisundit hoolikalt jälgima. Kui vererõhk ei taastu kuuendaks sünnitusjärgseks nädalaks, tuleb pöörduda kardioloogi poole, kes alustab kõrgvererõhutõve ravi.

Mis põhjustab preeklampsiat?

Haiguse põhjused pole seni veel selged, on vaid tõestamata hüpoteesid.

Kuidas haigus rasedat ja rasedust mõjutab?

Enamasti lõpeb preeklampsiaga rasedus hästi ning sünnib terve laps. Samas on haigus väga tõsine ning üks sagedasemaid lapse ja ema surma põhjuseid. Preeklampsia korral kahjustuvad naise neerud, maks ja muud elutähtsad organid ning ravimata jätmisel võivad tekkida krambid (eklampsia), ajuverejooks, hulgiorganpuudulikkus ja saabuda surm.

Kuidas haigus loodet mõjutab?

Preeklampsia korral ei saa loode kasvamiseks piisavalt hapnikku ega toitaineid ning võib tekkida üsasisene kasvupeetus. Samuti võib platsenta emaka seinalt irduda enne lapse sündi. Kuna ainus preeklampsia ravi on sünnitus, tuleb vahel rasedus lõpetada enneaegselt. Enne 34. rasedusnädalat on loote kopsud veel lõpuni arenemata ning loote kopsude ettevalmistuseks süstitakse rasedale lihasesiseselt steroidi. Peale kopsude ebaküpsuse ohustavad enneaegse lapse tervist paljud muud haigused.

Kellel on oht haigestuda?

Preeklampsiat esineb ca 8%-l rasedatest, kellest paljudel ei ole teadaolevaid riskitegureid.

Millised on preeklampsia riskitegurid?

Patsiendi riskitegurid

- Esimene rasedus
- Preeklampsia eelmise raseduse ajal
- Vanus üle 40 või alla 18 aasta
- Kõrge vererõhk enne rasedust
- Enne rasedust või raseduse ajal tekkinud suhkurtõbi
- Mitmikrasedus
- Ülekaalulisus (KMI > 30)
- Luupus või muu autoimmuunhaigus
- Polütsüstiliste munasarjade sündroom
- Pikk vahe kahe raseduse vahel

Patsiendi perekonna riskitegurid

- Preeklampsia ema või isa perekonnas
- Kõrge vererõhk või südamehaigused
- Suhkurtõbi

Kuidas preeklampsiat ennetatakse ja ravitakse?

I trimestri sõeluuringus ehk Oscar-testis kalkuleeritakse lisaks enamlevinud kromosoomihaigustele ka preeklampsia riski. Kõrge riski korral soovitatakse rasedal võtta aspiriini (atsetüülsalitsüülhapet) 150 mg õhtuti kuni raseduse 36. nädalani. Selliselt saab vähendada kuni 80% preeklampsia esinemise tõenäosust enne 34. rasedusnädalat.

Preeklampsia ainus ravimeetod on sünnitus. Mõnikord õnnestub laps sünnitada loomulikul teel, vahel aga, kui haigus on väga äge, tuleb teha erakorraline keisrilõige. Lapsele on parim aeg sündimiseks pärast 37. rasedusnädalat. Voodirahu, ravimid ning vajaduse korral ka haiglaravi aitavad mõnikord haigust ohjeldada ja raseduse kestust pikendada. Sageli suunab arst preeklampsiaga naise haiglasse jälgimisele, kuna loote ja raseda seisund võib ootamatult halveneda.

Kas voodirahu aitab?

Vahel piisab kerge preeklampisa ohjeldamiseks kodusest režiimist. Sellisel juhul külastab patsient sageli arsti, kes mõõdab vererõhku, laseb patsiendil teha vere- ja uriinianalüüsid ning jälgib haiguse kulgu. Samuti uuritakse tihti loote seisundit kardiotokogrammi (KTG) ja ultraheliuuringu abil.

Kas preeklampsia ravimiseks kasutatakse ka ravimeid?

Kõrge vererõhu alandamiseks määratakse vahel tablettravi. Kasutatavatel ravimitel on vähe kõrvaltoimeid ning kui need on kord välja kirjutatud, tähendab see, et lootele on tabletid turvalisemad kui ema liiga kõrge vererõhu talumine.

Preeklampsia harva esinev, aga väga raske tüsistus on krambid. Krampide ennetamiseks manustatakse mõnikord preeklampsiaga rasedale sünnituse ajal ja pärast seda veenisiseselt magneesiumsulfaati. Lootele on see ohutu, kuid emal võivad kõrvalnähtudena esineda kuumahood, higistamine, janu, nägemishäired, kerge segasusseisund, lihasnõrkus ja õhupuudus. Kõik kõrvalnähud kaovad ravimi manustamise lõpetamisega.

Kas preeklampsia võib korduda?

Järgmise raseduse ajal ei pruugi preeklampsia korduda, kuid preeklampsia peamiseks riskiteguriks on preeklampsia esinemine eelmis(t)e rasedus(t)e ajal. Kordumise riskiteguriteks on eelmise haigusjuhu raskusaste ja naise üldine tervislik seisund rasestumise ajal. Kord juba preeklampsiat põdenud naine peaks uue raseduse ajal või rasedust planeerides konsulteerima naistearstiga.

ITK555

Kinnitatud AS ITK ravikvaliteedi komisjoni 30.11.2022. a otsusega (protokoll nr 18-22)